

Mahelavhiki lama nga rivalekiki

A ku ri mahelavhiki yo vhakela
vakokwana epurasini ra vona. Mina
na munghana wa mina wa xiviri, Daza,
a hi vulavula hi mahelavhiki ya hina
nkarhi na nkarhi loko hi vulavula.

Mudyondzisi wa hina, Manana Stewl,
u hi kumetile loko ha ha nyiketana
tinotsi ta mayelana na mahelavhiki
kambe a hi tsakile swinene lero a hi nga
ri na mhaka na swona.

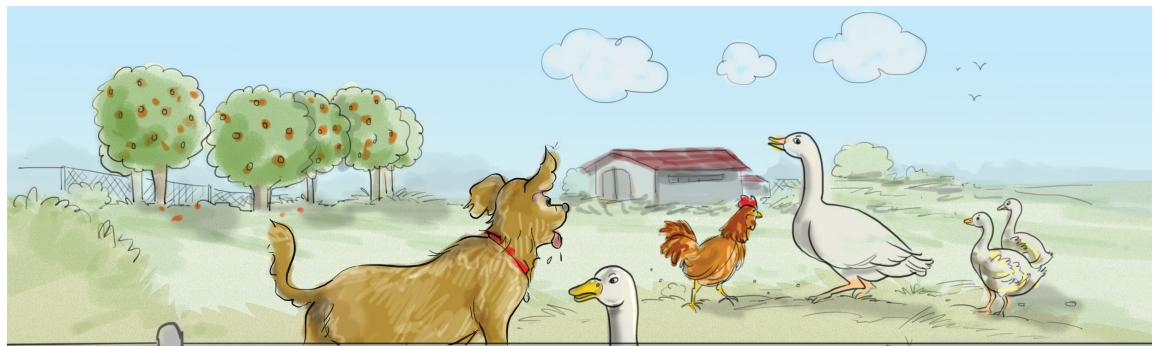

A hi rhandza purasi. A ku ri na masekwa, magalakuni, tihuku, tidonki, timbyana, timfenhe na swimbutana swinharhu.

Timbuti ti pfaleriwa exivaleni ekusuhi na tidonki. Ti na voya byo tala, tindleve letikulu, mahlo na timhondzo exikarhi ka mimombo ya tona.

Mugqivela wun'wana na wun'wana vakokwana va ambala tibutsu ta vona ta rhabara na tiovhorolo leswaku va ta kota ku basisa xivala xa timbuti.

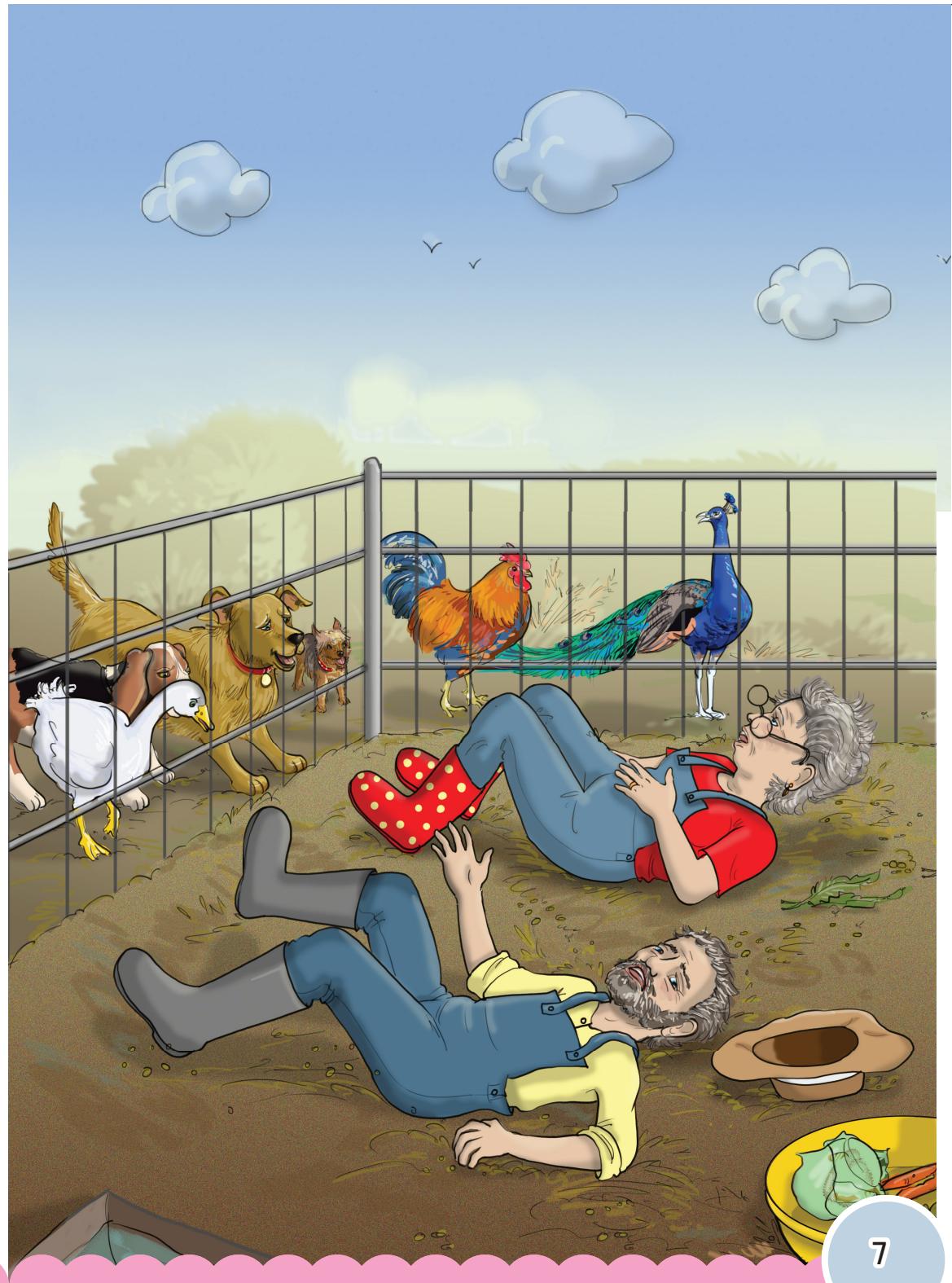
Xivala xa timbuti a xi thyakile swinene xi tlhela xi va na ndzhope.

Loko hi ri karhi hi chayela movha hi ya endlwini ya le purasini, ndzi swi twile emirini wa mina leswaku a ku ri na xanchumu lexi a xi hoxekile. Vakokwana a va nga ri kona egedeni ku ta hi hlanganisa.

"Manana vona, ku na xanchumu lexi nga humelela. Vakokwana va etlele exikarhi ka xivala xa thyaka!"

"Yoo mananoo," ku vula manana, "Ndzi tshemba leswaku marhambu ya vona a ya tshovekangi! Futhi ti kwihi timbuti letinharhu, Ngweniya, Layila na Bili? Ti fanele ku va ti balekile! Wena Benjamin na Daza, lavani laha timbuti ti yeke kona loko mina ndzi sala ndzi pfuna vakokwana.

Ngweniya, mbuti yo lerha leyji kurisiweke na timbyana, a yi ri xivumbiwa lexi nga twisisekiki. A yi nga swi tivi leswaku a yi ri mbyana, mbuti kumbe munhu. Kokwana wa xisati u yi kurisile hi ku yi mamisa bodhlela. Loko ya ha ri yitsongo a yi rhandza ku yiva malakatsa no etlela emasofeni! Ngweniya a yi tlharihile naswona a yi kota ku tlakusa mugogo kutani yi huma exivaleni yi baleka. Timbuti tin'wana letimbirhi na tona a ti yi landzela.

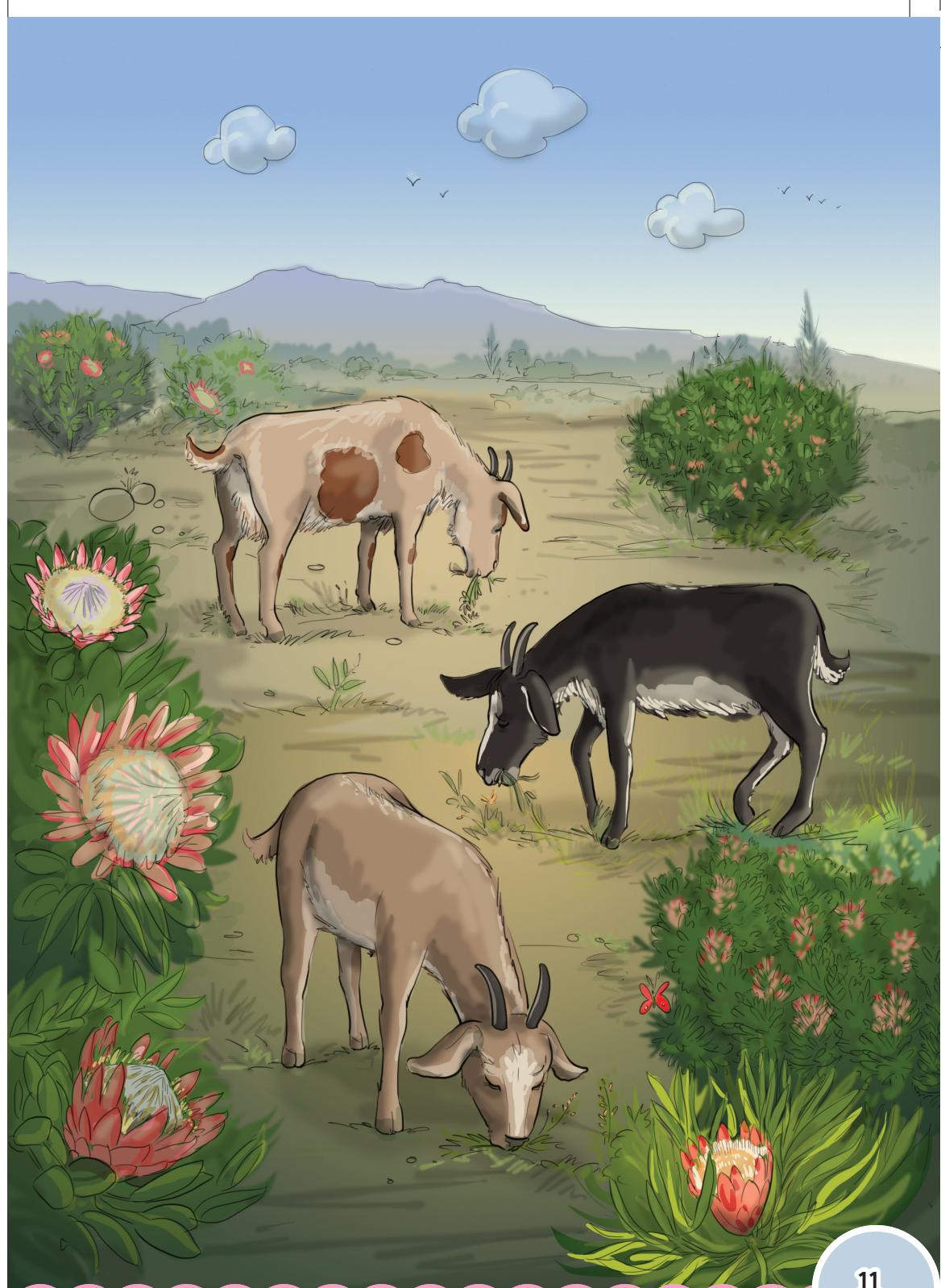
Layila, mbuti leyitsongo eka tona, yi tshama yi phalariwa kasi Bili, mbuti leyikulu eka tona, a yi ri na nkanu futhi a yi tala ku gemba vanhu.

Ndzi swi tivile leswaku leswi hi swona swi humeleleke vakokwana!

Hi ku hatlisa hi tsutsumele emasin'wini.
Timbuti hinkwato a ti tiphina emasin'wini
lama byanyi bya kona a bya ha ku
tsemiwaka, ti dya byanyi na swimitwana
leswi nga gayeleriwa.

A ndzi navela ku ti tshika kambe a ku ri
hava darata futhi timbuti a ti rhandza
tiphurotiyi ta Tatana na Manana Nathe.
Hi ti vitanile kahle. "Ngweniya, Bili, Layila,
tanani haleno." Bili yi yimisa tindleve ta
yona kutani yi sungula ku famba!

Ndzi rhangile hi ku ya eka Ngweniya.
Ndzi yi chayerile noti endleveni ya yona
kutani yi sungula ku famba etlhelo ka
mina. Layila yi landzelerile Daza kutani hi
ti khayimela exivaleni xa tona.

Vakokwana a va nga ha ri kona lahaya
xivaleni. Manana u tiyisise leswaku a
va vavisekangi no tlhela va tshama
eswitulwini swa vona exitupini.

Hi lotlerile xivala kutani hi suka hi ya
landza Bili. Hi nghenisile kholoro ya
mbyana na ntambhu yo leha enhan'wini
ya yona kutani hi koka Bili ya nkanu yi
tlhelela exivaleni.

A ku ri na mabisikiti lama bakiweke
ekaya na Milo leswi a swi hi yimerile.

"Ha khensa kokwana!" hi huwelela
xikan'we hinkwerhu. Mabisikiti ya
kokwana a hi ma rhandza ngopfu.

Vakokwana a va ri na timbyana ta
ntlhanu: Jasimine, Joya, Kalo, Dogi na
Dito. Hinkwato ka tona a ti pfumala
makaya kutani leswi hi swona swi endleke
leswaku vakokwana va ti teka.

Jasimine a yi ri mbyana ya xisati ya
xiyimo xa le henhla, leyi nga na milenge
yo leha na voya byo hatima yi tlhela yi
va na mahlo lama terisaka vusiwana.

Timbyana a ti ri na xiave xa nkoka epurasini.
Dogì a yi ri xihontlovila xa kahle lero a yi
endlile xinghana na Gusi wa galakuni. Loko
hi vitana Dogì leswaku yi ta teka swo dya,
Gusi a ri gungula hikwalaho ko va ri nga
nyikiwanga xo dya na rona. Ndzi tlhelerile
ekhixini hi xihatla ku ya ri tekela xinkwa.

Joya a yi ri mbyana ya kokwana yo
hlawuleka. Yi vîle na kokwana ku sukela khale.
A yi rhandza kokwana wa xisati naswona a
yi rhandza ku tikhoneta etlhelo ka kokwana
kun'wana na kun'wana laha a nga kona.

Dito na Kalo a swi ri swimbyanyana leswi a
swi rhandza ku va kun'we. A swi ta tiyisia
leswaku ku hava khombo leri nga humevelaka
tihuku loko tinhlati ti nghenile epurasini.

Vakokwana a va ri na damu lerikulu
epurasini ra vona. Mina na Daza a hi
rhandza ku hlambela eka rona.
Mixo lowu landzelaka mina, Daza
na timbyana leti ta ntlhanu hi
tsutsumerile edan'wini eka ku hlambela
ka hina ka nimpundzu.
Jasimine a yi rhandza ku hlambela.
Siku rin'wana loko ndzi khomile hi
kirempe enengeni, yi khomile voko
ra mina kutani yi ndzi kokela etlhelo.
Mina na Daza a hi titwa hi hlayisekile
loko hi ri na Jasimine.

Endzhaku ka tiawara leti a hi nga endli swo nyawula edan'wini, ku fikile nkarhi wa lanci. Loko hi ri endleleni yo tlhelela ekaya, hi twile "mee", yo terisa vusiwana. Xinyimpfana lexi xa ha ku tswariwaka a xi phasekile emakhwatini ya mitwa.

"Daza, ndzi pfune ku humesa xinyimpfana emitweni leyji," ndzi n'wi kombela.

Endzhaku ka matshalatshala, hi swi kotile ku ponisa xinyimpfana. Xi fambile xi ya eka mana wa xona loyi a langutile leswi a swi humelela.

Loko hi fika ekaya hi hlamuserile hinkwavo hi leswi hi swi endleke.

"Mi tirhile," ku vula kokwana wa xinuna. "Mi ta va na swo tala swo rungulela vanghana va n'wina exikolweni mundzuku!"

A ya ri mahela-vhiki yo tsakisa swinene! Hi
rhandza purasi. Swiendlo leswinene swi ta
tsundzukiwa hilaha ku nga heriki!

Mavalavala

Buti u tikumele mbuti ya xisati
leyi a vuyeké na yona siku rin'wana.
Yi ri hakelo ya ntirho lowu a wu endleke
ematshan'wini yo teka pheyi.

A nga tivi leswaku manana a venga timbuti
a hatlisele ku n'wi tivisa,
leswi a kumiseke xiswona ximbutana
lexi a xi vitana Mavalavala.

A tlanga na Mavalavala
siku rin'wana na rin'wana etinhongeni
tanihi leswi vanhu va dyondzisaka mbyana,
u dyondzisile ximbutana mano man'wana.

Mavalavala a yi n'wi landzelela
na loko a ya exikolweni
futhi mbuti yoleyo a yi nga lan'wi
ku fana na ximbyanyana.

Hi ku tshama yi nga bohiwangi
a yi tifambafambela hinkwako
Hi masiku nimpundzu u twa a huwelela
"Mbuti, famba, famba ekaya."

Xana a wu swi tiva?

- ✓ Manana N'wambuti na swimbutana swi tiva mavitanelo ya swona ku nga ri khale manana a ha ku tswala swimbutana.
- ✓ Timbuti ti na mfambelano wa swirho lowunene swinene. Ti kota ku balansa hikwalaho ti nga kota ku hanya etintshaveni to leha swinene.
- ✓ Timbuti ti kota ku khandziya mirhi, tin'wana ti nga tlula swilo leswi nga leha ku ringana mitara na hafu.
- ✓ Tihuku i maxaka ya thayinosarosi Rex.
- ✓ Tihuku ti kota ku lemuka no tsundzuka vanhu vo hambana.
- ✓ Ntlawa wa magalakuni wu vitaniwa 'gegele'.
- ✓ Ntlawa masekwa lowu hahaka hi xivumbeko xa V wu vitaniwa 'sikeyini'.
- ✓ N'wana wa galakuni i xigalakunana.
- ✓ Timbyana ti tiveka tanahi 'Vanghana va xiviri va vanhu'.
- ✓ Timbyana ti kota ku twa kahle swinene futhi ti kota ku twa mipfumawulo leyi nga ekule swinene ku tlula vanhu.
- ✓ Hi tirhisa timbyana tanahi timbyana to letela. timbyana ta maphorisa na swifuwana. Timbyana ti tlharihile swinene.

Migingiriko ya ku hlaya hi mitlawa

1

Hlaya swivutiso leswi landzelaka u tlhela
u tsala tinhlamulo ta swona.

- Daza na Benjamin a va nyiketana swipapilana swa
tinotsi etlilasini. U ehleketa leswaku ku humelele
yini eka vafana lava?
- Mavito ya timbuti hi wahi? Hi yihi leyi u yi tsakelaka
swinene? Seketela nhlamulo ya wena.
- Hlamusela leswi humeleleke vakokwana.
Tsala swivulwa swa ntłhanu.
- Xana Benjamin na Daza va swi kotise ku yini ku
tlherisela Bili exivaleni?
- Benjamin na Daza va endlile yini ku kota ku ponisa
xinyimpfana?
- U ehleketa leswaku Benjamin na Daza va tshama
edorobeni kumbe epurasini? Hlamusela leswaku
hikwalaho ka yini u ehleketa tano.
- Xana u nga tsakela ku tshama epurasini? Seketela
nhlamulo ya wena.

2

Titeke u ri Daza. Tsalela vakokwana
va Benjamin u khensa leswi mi veke na
mahela-vhiki lamanene epurasini.